

A géta-dákok első szabadságharcai

A forradalmi munkásmozgalom és pártunk a munkásosztály jelentkezésével és a tudományos szocializmus eszméinek országunkban való terjedésével egyidejűleg született meg, de gyökerei, akárcsak az évszázados tölggyé, mélyen visszanyúlnak az ősi földbe, a dákok több mint 2500 éves történetébe, azokéba, akiket Hérodotosz „a trákok legvitézbbjeiként és legigazságosabbjaiként” jellemzett.

NICOLAE CEAŢESCU

Az ország ebben az évben ünnepli a 2500. évfordulóját annak a jelentős történelmi eseménynek, amelynek során a géta-dákok bátor és hősi ellenállást tanúsítottak a külső hódítókkal szemben, és saját földjük, szabadságuk és függetlenségük védelmében elszántan harcoltak a túlerő ellen is.

Az évfordulónak hármasságát jelentősége van. Először: i.e. 514-ben, vagyis 2500 évvel ezelőtt, a történelem egyik legnagyobb, indokaiban nehezen érthető s ezért sokféleképpen magyarázott hadjáratára került sor, melyet a perzsa „nagy király”, Dárius indított a szkíták és Európa ellen. Másodsor: e hadjárat, valamint a perzsáknak későbbi görögellenes támadásai, az ún. görög-perzsa háborúk adták a tollat a halikarnasszosi Hérodotosz kezébe, hogy kilenc könyvben megírja e háborúk történetét, előzményeit, s ezek során felvázolja az akkor ismert világ népeinek múltját és jelenét. Harmadszor — és számunkra ez a legfontosabb —: ezek az események Hérodotoszt arra késztették, hogy felkeresse a Fekete-tenger nyugati és északi partjait, számba vegye az ott lakó népek és törzsek elhelyezkedési területét és életmódját, és részletesebben értesítsen hazánk területének akkori lakóiról, ismertesse azok szokásait, vallását, szomszédait. Szinte azt mondhatnók, hogy Dárius hadjárata adott alkalmat arra, hogy a géta-dákok kitörjenek az ismeretlenség homályából, és az írott történelem színpadára lépjenek. Igaz ugyan, hogy néhány elszórt feljegyzés róluk a Hérodotosz előtt élt szerzőktől is fennmaradt, de azok csupán töredékek, mindössze néhány mondatra terjedő foszlányok. Hérodotosz az első, aki éppen Dárius hadjáratával kapcsolatosan részletesen ismerteti nemcsak a szkítákat, hanem a trákokat és a velük rokon gétákat. (Zárójelben jegyezzük meg, hogy hazánk ókori lakóit a görögök a géta, a rómaiak inkább a dák névvel jelölték. A modern történetírásban e két szó összekapcsolásából származó géta-dák elnevezés válik egyre általánosabbá.)

„A történetírás atyja”, Hérodotosz (i.e. 484—425) a kis-ázsiai Halikarnasz-szoban született, ifjúkorát szülővárosában, majd Szamosz szigetén töltötte, és sokat utazott. Nagyszabású történelmi művét feltehetően i.e. 445 és 428 között írta meg, miután sok előtanulmányt végzett. I.e. 445-ben Athénben, Periklész jelenlétében részeket olvasott fel belőle, amivel egyszerre megnyerte az athéni közönség elismerését és csodálatát. A minket érdeklő részekre a hadjárat sorrendjében térünk ki.

Dárius hadjárata

Az elődje, Kambüzes halálakor kirobbant általános felkelés leverése, a birodalom közigazgatási és gazdasági helyzetének megszilárdítása után Dárius három területen kezdeményezett hódító politikát: Indiában, Észak-Afrikában és Európában; a Fekete-tenger nyugati és északi partvidékén. Ezek során Indiában meghódította az egész Indus völgyét, és a görög Szkülaخت megbízta, hogy kutassa fel az Egyiptomba vezető tengeri utat, majd a kereskedelmi kapcsolatok fellendítésére hajózható csatornával kötötte össze a Vörös-tengert és a Nilus folyót. Észak-Afrika partvidékén, Líbia területén tovább terjesztette határait nyugati irányban.

A legtöbb vitát kiváltó hadjáratát Európába, a Fekete-tenger nyugati és északi partjain lakó szkíták ellen indította. Ámde — merült fel a kérdés — mi volt ennek a hadjáratnak tulajdonképpeni célja? Mivel néhány évvel később Dárius

Görögország városállamai, főként Athén és szövetségesei ellen indított háborút, egyes történészek úgy vélik, hogy a szkíta hadjárat csak előkészítése, prelúdiuma volt Dárius igazi célkitűzéseinek; Görögország meghódításának. Nagyszabású taktikát ismernek fel benne, ahhoz hasonló, amilyent mintegy 180 év múlva Nagy Sándor alkalmazott perzsaellenes hadjáratában, amikor szíriai szeptember után vonult egyenesen a perzsák lakta területek ellen, hanem kiterővel, előbb a hátsó országot, Egyiptomot hódította meg, hogy ne veszélyeztesse magát valamilyen „hátról jövő”, meglepetésszerű támadással. Mások Hannibál taktikájához hasonlítják, aki először a hispániai római birtokokat foglalta el, s csak azután fordult Itália ellen. Valóban, a Fekete-tenger nyugati és északi partvidékének, valamint a szkíta területeknek az elfoglalása megbénította volna az itteni görög gyarmatvárosok és a szárazföldi Görögország közötti rendszeres gazdasági, politikai és kulturális kapcsolatokat, de főként a görög városoknak gabonával, fával és hússal való ellátását. Tulajdonképpen — állítják — ezt a célt szolgálta a líbiai hadjárat is, mert a görög városállamok, a Fekete-tenger északi partvidéke mellett, gabonaszükségletüket Egyiptomból és Líbiából elégítették ki. Ezt erősítette meg az a tény is, hogy Dárius egyik satrapája elűzte a leghatalmasabb görög tirannust, Szamosz-sziget uralkodóját, Polükratészt. Végül a célkitűzés mellett tanúskodik az is, hogy Dárius saját orvosa, a görög Démokedész vezetése alatt egy kisebb hajóhadat küldött a görög partvidék felkutatására, amely még a dél-itáliai görögöket és Tarentum városát is felkereste. Nyilvánvalónak látszik, hogy a gazdag kis-ázsiai görög városok leigázása után Dárius az összes görögök lakta területek meghódítására törekedett. Mégis úgy látszik, hogy a szkíták elleni hadjáratának más oka lehetett.

Vanak történészek, akik a hadjárat célját Trákia gazdag aranybányáinak meghódításában látják. Ennek megvalósításáért azonban Dáriusnak nem kellett volna átkelnie a Dunán.

Sokkal valószínűbb, hogy a háború igazi okát a szkíták és a perzsa birodalom között kialakult feszült helyzetben találhatjuk meg. A birodalom keleti és északi határait ugyanis szüntelenül zaklatták a szkíta betörések. Valahányszor a perzsák visszaverték támadásaikat, a szkíták visszavonultak ugyan, de csak azért, hogy nemsokára ismét rácsapjanak a birodalomra. A birodalomalapító perzsa király, Kúrosz is az ellenük vívott harcokban esett el.

A Dunától Közép-Ázsiáig különböző néven (királyi szkíták, földműves szkíták, masszagéták, szakák, dáhok stb.) nevezett, de valamennyien ugyanahhoz a népséghez tartozó törzsek laktak, melyek keletről, északról, a Kaszpi-tenger két oldalán, a Fekete-tenger keleti partjai mentén szinte szakadatlanul törtek a birodalomra.

A hadviselésben nagy jártasságra szert tett törzsek meg-megismételt támadásai kelthették a perzsa vezetőkben azt a gondolatot, hogy csupán egy nyugatról indított, az egész területet átkaroló hadjáratral lehetne őket megadásra kényszeríteni vagy legalábbis megfékezni. Mivel a szkíták lakta területek keleten, és a nem régen meghódított Horezm mentén közvetlenül is határosak voltak a perzsa birodalommal, egy nyugatról indított hadjárat azzal a reménnyel kecsegtetett, hogy győzelem esetén végre a birodalom keleti és északi fele is békét élvezhet. Hogy a szkíta betörések milyen veszélyesek voltak, azt a perzsa vallási dualizmus is tükrözi. Sok modern történész ugyanis azon a véleményen van, hogy a zoroaszterizmusban a jó és a rossz eszméjének szembeállítását az ottani lakosságnak abból a mindennapi tapasztalatából fakadt, hogy ki volt téve a betörő nomád törzsek szüntelen támadásainak és pusztításainak. Ugyanakkor, győzelme esetén, Dárius ellenőrzése alá vehette volna azokat a területeket is, amelyekeken keresztül az Urál hegységben és Szibériában kitermelt aranyat szállították.

A hadjárat előkészítése és kezdete

Talán ilyen megfontolások után látott hozzá Dárius a hadjárat előkészítéséhez. Hadserege, Hérodotosz szerint, 700 000 főt számlált (feltehetően nagyon elültözött szám). Egy harminc hajóból álló tengeri haderőt a Fekete-tenger nyugati partjainak felkutatására, bizonyos területek elfoglalására és ellenőrzésére küldött ki. Fővezérnek Megabazoszt nevezte ki. A szamoszi Mandroklészt pedig azzal bízta meg, hogy a Boszporuszon egy olyan hajóhidat építsen, amely Ázsiát Európával köti össze. E rendelkezések kiadása után Dárius elindult a fővárosból, Szuzából, és egyenesen Khalkédónba, a Boszporusz melletti városba ment.

Minderről Hérodotosz művének negyedik könyvében értesít, amely nemcsak a hadjárat előkészítését írja le, hanem bemutatja mindazokat a törzseket és népeket, amelyek a gigantikus katonai felvonulás útjába kerültek. Értesüléseit részben saját tapasztalatából szerezte, hiszen személyesen felkereste a Fekete-tenger partjain fekvő görög városokat, részben pedig az ott lakó görögöktől, akik rend-

szeres gazdasági és politikai kapcsolatban állottak a környező vidék lakosaival. Legrészletesebben, több fejezetet át, a szkítáknak és azok különböző törzseinek és csoportjainak eredetét, szokásait, vallását, hagyományait, temetkezési szertartásait stb. tárgyalja. A csaknem mindig érdekesítő elbeszélései nemegyszer a valóság és a monda határterületein mozognak, ennek ellenére tudósításai felbecsülhetetlen értékű források a történelem ókori történetének.

Számunkra különösen értékesek a hazánk területére vonatkozó tudósításai. Így például az Isztroszról, azaz a Dunáról írva, Hérodotosz megállapítja, hogy „az összes folyók között a legnagyobb”, és felsorolja mindkét irányból, vagyis északról és délről beleömlő fontosabb mellékfolyói vízgyűjtőrendszerét. A Maris (Maros) mentére helyezi a sok vitát kiváltó agathürszoszok földjét. Leírásai annyira fontosak, hogy velük számos tudományos kutató foglalkozott és foglalkozik. Így például Téglás Gábor a múlt század végén *Hérodotosz Dáciára vonatkozó földrajzi adalékainak kritikai méltatása* címmel adott ki értékes tanulmányt, amelyben „a történelem atyjától” említett folyókat igyekszik azonosítani ma ismert folyóinkkal, és arra a következtetésre jut, hogy a Zsil kivételével Hérodotosz észak felől a Dunába ömlő valamennyi mellékfolyót felelteti. (Például: Porata vagy Purotosz a Pruttal, Tiaranthosz a Szerettel, Ararosz a Ialomitával vagy Prahovával stb. azonos). A nagy román tudós, V. Párvan alapvető művében, a *Getidoban* részletesen foglalkozik Hérodotosz hazánkra vonatkozó leírásával és elemzi a hely- és folyónevek etimológiai jelentését.

A Boszporuszhoz érkező Dárius megtekintette a tengert, majd, amint Hérodotosz írja, „visszahajózott a hidhoz, melynek építője a szamoszi Mandroklész volt... s két fehér kövű oszlopot emeltetett mellé asszírjai és görög felirattal, jelezve az összes népeket, melyeket magával vitt, s vitt magával mindazokból, akiken uralkodott. Ezeknek a száma, a tengeri hajóhadon kívül, hétszáz ezer volt a lovasokkal együtt, hajó pedig hatszáz gyűlt össze”. (IV. 87.) Mivel Dárius a hiddal nagyon meg volt elégedve, annak építójét, Mandroklészt gazdagon megajándékozta.

Azután az óriási hadsereg minden nehézség nélkül átkelt a hidon, és a Fekete-tenger nyugati partján haladt észak felé, s közben meghódította az ott lakó törzseket és a tenger partján épült görög városokat.

A főként kis-ázsiai görögökből álló hajóhad tengeren követte a felvonuló sereget, majd azt a parancsot kapta, hogy hajózzon fel a Dunán, és megfelelő helyen „hidálja át” a folyamot, s ott várja meg a szárazföldi csapatokat.

A szárazföldi csapatok először a trák törzseket hódították meg, amelyek Hérodotosz szerint egyáltalán nem fejtettek ki ellenállást. A neves bolgár régész és történész, Hristo M. Danov, román nyelvre is lefordított könyvében, a *Tracia anticensis* a hérodotoszi szövegek elemzése alapján arra a következtetésre jut, hogy a történetíró bizonyos meg nem értést tanúsít a trákok iránt. Míg a szkítákat érdemükön túl magasztalja, addig a trákokat inkább elmarasztalja, s olyanoknak tünteti fel őket, akik, nagy számuk ellenére, nem képesek egyetértésben élni és közösen felépíteni az ellenséggel szemben. De hadd idézzük magát a történetírót:

„A trákok az indusok kivételével a leghatalmasabb nép a világon, mert ha egy volna a vezéruk és egyetértők lennének, véleményem szerint legyőzhetetlenek, és az összes népek között a leghatalmasabbak lennének. De ez lehetetlen, s ideig sohasem fognak eljutni; ezért azután gyöngék. A trákok vidékenként külön nevet viselnek, de egyebekben ugyanazon szokások szerint élnek, kivéve a getákat...” (V. 3.) A trák partvidék meghódítása után a szárazföldi hadsereg elérkezett a geták földjéhez.

A geták meghódítása

Hérodotosz állítása szerint, míg a trák törzsek és a görög városok, mint például Apollonia és Meszambria (a mai Bulgária keleti partján) kardcsapás nélkül megadták magukat, addig a geták, „akik a trákok közül a legbátrabb és a legizsákosabb emberek”, makacsul ellenálltak. Ellenállásuk egy ilyen óriási hadsereggel szemben csak kudarcra végződhetett, de talán ősi földjükhöz való ragaszkodásuk, bátorságuk, hősiességük és szabadságszeretetük miatt Hérodotosz szükségesen tartja, hogy velük bővebben foglalkozzék.

A harcot vállaló geták az Al-Duna jobb partján, a mai Dobrudzsa területén és Bulgária északnyugati részén laktak. Ez világosan kitűnik Hérodotosz alábbi szavaiból: „Még az Isztrosz elérése előtt [Dárius] meghódította a halhatatlanságban hívó getákat.” (IV. 83.) Hogy ezen a területen a geták nagyobb csoportja élt, az kitűnik a későbbi görög és latin szerzők műveiből. Az ő uralkodójuk lehetett Szophoklész *Triptolemeusz* című drámájában említett Kharnabon király, közülük származott II. Fülöp makedón király Medapa nevű felesége, és évszázadokká később

közöttük sajátította el a Tomiszba száműzött római költő, Ovidius Naso a géta nyelvet, melyen latin mintájú költeményeket is írt.

A határ a trákok és a géták között Meszambria városa lehetett, amelyről egyik ókori forrásunk azt állítja, hogy a „géta és a trák vidékek közvetlen szomszédságában feküdt“. A géták itteni jelenlétéről tanúskodnak a régészeti ásatások is. A Bulgária északkeleti részében fekvő Dobrina és Ravna mellett végzett feltárások géta jellegű anyagi műveltségre bukkantak. Hasonló anyagi műveltség került felszínre hazánk területén Dobrudzsában, például Murighiol (két hamvasztásos temető), Constanța, Enisala, Histria, Agighiol (fejedelmi sír) területén végzett ásatások során. Az i. e. IX—VI. századból származó, biztosan a géta-dákoknak tulajdonított *Basarabi* kultúra elterjedt hazánk csaknem egész területén.

Ebben a korban a géta-dák törzsek laza törzsszövetségben éltek, s minden szövetség élén katonai, vallási és politikai hatalommal felruházott vezető állott, központja valamilyen megerősített település, ún. *dava* volt. Idővel a törzsszövetségek megszárdultak, önálló, kisebb-nagyobb királyságokká váltak, míg végül az i. e. I. században Burebista megeremtetette az egységes és független géta-dák államot.

Visszatérve a perzsák ellen harcoló gétákhoz — Hérodotosz mindenekelőtt azt hangsúlyozta, hogy hisznek halhatatlanságukban. Valahányszor kitér művében rájuk, mindig ugyanazt a kifejezést használja, vagyis „a halhatatlanságban hívő gétáknak“ — *Getai hoi athanatidzontesznek* — nevezi őket. A géták ugyanis azt hitték, hogy az elhunytak nem semmisülnek meg, hanem Szalmoxisz (Zamolxisz) istenhez (daimónhoz) mennek, akit még Gebeleizisznek is neveznek. Ötvenként követet küldenek hozzá, akit, miután rábízták valamennyi üzenetüket, úgy hajítanak fel, hogy a kitartott lándzsák hegyére essék. Ha az illető azonnal meghal, azt az isten jóindulatának tekintik, ha azonban életben marad, a követ bűnös voltának tulajdonítják, és ugyanolyan módon más követet küldenek. „Ugyanok — írja Hérodotosz —, ha villámlik és dörög, nyilakkal lövődöznek az ég felé, és fenyegetik az istent, mert hitük szerint nincs más isten, csak az övék.“ (IV. 94.) Nincs terünk itt foglalkozni azokkal a vitákkal, amelyek Hérodotosznak éppen e szövegrészével kapcsolatosan keletkeztek, csak megemlítjük, hogy ennek alapján Párvan azt tartotta, hogy a géta-dákok vallása monoteisztikus volt. Vele szemben C. Daicoviciu, miután a szöveget részletes elemzés alá vetette, helyesen arra a következtetésre jutott, hogy erről szó sem lehet, mert a géta-dákok is, mint a legtöbb ókori nép, politeisták, azaz többistenhívők voltak. Ugyancsak vitát váltott ki az isten neve és nevének jelentősége. Egyesek ugyanis a hérodotoszi Szalmoxisz formát tartják helyesnek, és a földet jelentő *zamo*, *zemel* szóval magyarázzák, mások viszont az ókori szerzőknél gyakran előforduló Zamolxisz alak eredetisége mellett foglalkoznak állást.

Hérodotosz ezután kitér arra a mondára, amelyet a helleszpontosziak mondtak el Szalmoxiszról. A monda szerint Szalmoxisz Püthagorasz rabszolgája volt Szamosz szigetén, de hamar felszabadult, és miután nagy vagyont gyűjtött, visszatért hazájába. Itt egy termet építtetett, s ebben rendszeresen megvendégelte az ország első embereit, közben azt hirdette, hogy sem ő, sem vendégei nem fognak meghalni, hanem olyan helyre jutnak, „ahol az örök élet birtokában minden jót fognak élvezni“. Majd egy föld alatti lakást csináltatott, és elvonulva a világtól, abban tartózkodott három esztendeig. Honfitársai már azt hitték, hogy meghalt, de a negyedik évben megjelent, és „most elhitték minden tanítását“. (IV. 95.) A történethez Hérodotosz azt a megjegyzést fűzi, hogy ő azt hiszi is, meg nem is, de kétségtelen, hogy Szalmoxisz „akár isten volt, akár ember, sok évvel Püthagorasz előtt született“. Hérodotosz híradásai a géta-dákok hitvilágáról és szokásairól igen értékes történelmi források. Megállapításait a későbbi görög és római szerzők gyakran idézik, természetesen itt-ott újabb adatokkal egészítik ki. Hasonlóképpen a modern történettudomány is mindegyre foglalkozik velük, magyarázza, kiegészíti, újabb megvilágításba helyezi őket. Egyes kifejezések alaposabb elemzéséből az akkori géta társadalom fejlettségi fokára lehet következtetni. Ime egy példa: Hérodotosz elmondja, hogy Szalmoxisz egy termet — *andreona* — építtetett, amelyben megvendégelte „az ország első embereit“ — *hoi prótoi ión asztón*. Nos, ez a kifejezés félreérthetetlenül arra utal, hogy a géta-dák társadalomban már kialakulóban volt a hatalmat magának igénylő és gyakorló arisztokrácia, hiszen „az ország első emberein“, nyilvánvalóan a nemzetségfőket, törzsfőket kell értenünk, akik igen nagy szerepet játszottak a közösség életében. Más szóval a géta-dákoknál már az i. e. VI. században megjelent a törzsi arisztokrácia, ami az osztálytársadalom kialakulási folyamatának a kezdetét jelzi.

Nem hagyhatjuk itt megjegyzés nélkül, hogy Hérodotosz egyik fiatalabb kortársa, a mítilénéi Héllanikosz *Barbár szokások* című, csak töredékesen ránk maradt könyvében azt állítja, hogy a gétáknál Zamolxisz néven Kronoszt tisztelték, és hogy

Zamolxisz tulajdonképpen görög volt, aki megmutatta a gétáknak a vallási beavatás szertartását, majd elmondja, hogy Zamolxisz egy föld alatti házat — *cikéma kata-gaion* — építtetett, amelybe visszavonult, de a negyedik esztendőben ismét megjelent. Zamolxiszt Héllanikosz is Püthagorasz tanítványának tartja.

A hadjárat folytatása

A perzsa uralom ritkán volt túl szigorú a legyőzöttekkel szemben, s ezért a géták folytathatták korábbi életmódjukat, de a férfiakat közülük is Dárius seregébe sorozták be. Legalábbis ez derül ki Hérodotosz szavaiból: „Mindenesetre ezek a géták, akiknek a szokásaik ilyenek, mihelyt perzsa uralom alá kerültek, ők is követtek a többi sereget.“ (IV. 97.)

Amikor Dárius és a sereg a Dunához érkezett, az előreküldött hajóhad a hidat már előkészítette. De — merül fel a kérdés — hol is volt a Dunára épült első hajóhid? Némelyek úgy vélik, hogy valahol Cernavodă mellett, de ez a feltevés ellentmond Hérodotosz megjegyzésének, aki azt írja, hogy a hid „a folyamnak azon a keskeny részén volt, ahonnan az Isztrosznak torkolatai elszakadnak“ (IV. 89.), vagyis valahol Isaccea és Tulcea között.

Miután a hadsereg átkelt a Dunán, Dárius a hidat le akarta romboltatni, de hamar meggyőzték, hogy ez hiba lenne. Ezért annak őrzésére az athéni Miltiadész és Milétosz zsarnokát, Hisztiaioszt rendelte.

A király és a fővezér a szárazföldi hadműveleteket a part mentén felvonuló tengeri haderővel akarta egyeztetni, ám a parti mocsarak, tavak és még a folyók miatt is a hajóhaddal csakhamar minden kapcsolatuk megszakadt, és az ország belső, ismeretlen területeire tévedtek. A szkíták a „felperzselt föld“ taktikáját alkalmazva folyton visszavonultak, és hadseregét élelmezni nem tudván, Dárius a betegeket és a sebesülteket hátrahagyva, kénytelen volt visszavonulni. Közben szkíta követek keresték fel a hidat őrző Miltiadészt és Hisztiaioszt, azt tanácsolva, hogy a hidat rombolják le, és ezáltal akadályozzák meg a perzsa hadsereg visszatérését. Miltiadész hajlott a javaslat elfogadására, de Hisztiaiosz és a többi tirannus ellenezte, mert azon a véleményen voltak, hogy saját uralmuk is csak Dárius támogatásával maradhat fenn. Így a perzsa hadsereg nehézség nélkül átkelhetett a hidon.

Az i. e. IV. században élt Ktésziász Hérodotoszsal szemben azt állítja, hogy a Dunától északra, szkíta földön a hadjárat csak tizenöt napig tartott. Mivel Hérodotosz sem tesz említést arról, hogy a perzsák más nagy folyón hidat építettek volna (Dnyeper, Dnyeszter, Bug stb.), valószínűnek kell tartanunk, hogy Dárius nem jutott el a Volgáig.

Visszatérve Trákiába, Dárius azzal bízta meg vezérét, Megabazoszt, hogy újabb területeket hódítson meg Trákia keleti felében és Makedóniában. Ő maga visszatért a birodalom fővárosába.

A hadjárat mérlege távolról sem volt annyira kedvező, amilyennek Dárius szerette volna. Hérodotosz szerint a harcok során elpusztult 80 000 ember, másik 80 000-t pedig Dárius rendelt Megabazosz vezérlete alá, a meghódított területek ellenőrzésére és újabb hódításokra. Ennek ellenére nem állíthatjuk, mint ahogyan sok hisztorikus teszi, hogy a hadjárat teljes kudarccal végződött. A szkítákat nem sikerült leigázni ugyan, de a birodalom hatalma most kiterjedt Európára, és a Balkán-félszigeten olyan hídfő létesült, amely biztos támaszpontul szolgálhatott egy Görögország elleni hadjáratban.

Sajnos, a szkíták elleni hadjáratra vonatkozó perzsa történelmi források nem maradtak fenn, s ezért a hadjárat megítélésében az „ellenséges“ görög történelmi szemléletre vagyunk utalva. Perzsa szempontból a 80 000 főnyi veszteség a tízszer akkora hadsereg számához viszonyítva nem volt elviselhetetlen, és az a tény, hogy Trákia és Makedónia meghódításával európai hídfőt alakítottak ki, pótolta a veszteséget. Naqsh-i-rustami sírfeliratában Dárius felsorolja azokat az országokat, „melyeket Ahuramazda segítségével Perzsián kívül meghódított“. Közöttük szerepelnek a „tengeren túl lakó szkíták“, vagyis a Dunától délre fekvő területek, főként Trákia és Makedónia.

A perzsák számára a Fekete-tenger délnyugati, a Helleszponosz és az Égei-tenger északkeleti partjainak ellenőrzése volt a fontos, azók a területek viszont, amelyek közvetlenül az Al-Duna mentén terültek el, elveszítették jelentőségüket. Ezért joggal feltételezhető, hogy a géták hódoltsága csak rövid ideig tartott. Hősies ellenállásukkal, bátorságukkal az Al-Duna és a Helleszponosz között lakó népek, törzsek és görög városok közül ők bizonyultak a legbátrabbaknak, olyanoknak, akik ősi földjük védelmében életüket is készek voltak feláldozni.